

Z NAŠICH REVUI.

Vojensko-technické zprávy, čís. 1, 1925:

Mj. Roczek zabývá se přepravou těžkého dělostřelectva přes řeky. Upozorňuje, že velmi často dochází k tomu, abychom přepravovali těžká děla krátce po tom, když pěchota přešla řeku a nemáme nebo jsme nemohli zbudovati těžký most. Tu pak nezbude, nežli děla převážeti. Nemáme-li po ruce velké pramice, je nutno, abychom sestavili si soulodí z našeho válečného, lehkého, mostního materiálu Birago. V rak.-uh. armádě byl tímto způsobem převážén hmoždír 30,5 cm, ale neuchovalo se žádných zpráv. Proto v r. 1923 konány byly u žen. pluku 5 pokusy, jak by se dal převést traktor 30,5 hmoždíře; traktor váží 16,8 t. Vypočteno bylo, že jej unesou 3 spřežené trojdilové pontony, když nad každým pontonem jsou tři podélné trámece a napříč přes střední díly 11 trámců a na nich podlaha z dvojítych fošen 2×4 cm, vše z materiálu Birago.

Ke zkoušce, ježto traktor nebylo, použito nákladního auta o celkové váze jen 8,6 t a bude tudíž nutno pokus provést pro zatížení 16,8 t. Ukázalo se, že největší obtíž bude činiti naložení a že bude nutno použití buď přechodného pole mezi břehem a soulodím, nebo můstku, který s břehu by vedl až do prostředka soulodí.

Článek doložen je statickým výpočtem a bude dokončen v příštím čísle.

Kpt. Ing. Diviš rozepisuje se o vlivu vlhkosti na balistické vlastnosti bezdýmného prachu nitrocelulosoého. Je to výsledek zkoušek v laboratoři výzkumného a zkušebního odd. M. N. O. Bezdýmný prach nitrocelulosoý je neobyčejně citlivý vůči vlhkosti, jež zeslabuje jeho vznětlivost, zmenšuje tlak v hlavní a počáteční rychlost. Pokus konán byl s prachem vz. 92 pro 8 mm nábojnici Manlicherovu a pro 7,92 mm náboje Mauserovy (prach „S“). S těmito prachy o různém stupni vlhkosti vykonána za stejných poměrů střelba a shledáno na př., že u prachu „S“,

jestliže vlhkost stoupá o 1,7%, snížil se tlak o 1200 atmosfér a počáteční rychlost se zmenšila o 70 m/sek. Změna balistických prvků se ukázala u prachu „S“ větší než u prachu vz. 92. Naproti tomu je prach vz. 92 citlivější vůči vlhkosti. Pokusy dokazují, jak důležitě je chovat bezdýmný prach ve vzduchotěsných obalech.

Škpt. dr. Kuník přináší výsledek svých pokusů o zkracování vlny elektromagnetické, získané metodou Barkhausen-Kürzovou na spřežení a dělců anten. Toto zkrácení vln závisí na druhu lampy a činí 23–27%, u přijímacích lamp jen asi 5%. Vysvětlení tohoto zjevu je dosud nezjištěno.

Kpt. Ing. Seifert pojednává dále o výrobě nitroglycerinu a bezdýmného prachu. Rozepisuje se o převratu, který způsobilo ve válečnictví zavedení bezdýmného prachu, a uvádí různé způsoby zkoušení jeho stability. Je to zejména způsob Abelův, metoda Bergman-Junkova, zkouška Sy-ova, Hornova a j. Zajímavá je zpráva mjr. ing. Hrbka o anglické radě pro ženijní výzkum (Royal Engineer Board), zřízené roku 1921, jež snad nezůstane bez vlivu na naše poměry. Účel ženijní rady je studovati vývoj a pokrok techniky v anglické i v armádách cizích. Rada má 4 členy stálé a členy delegované z vojenských ústavů a škol, dále z civilních úřadů a inženýrských spolků a ústavů. Má tři výbory. Jeden pro práce mostní, zákopnické a výzbroj ženijního a telegrafního vojska. Disponuje mostní rotou.

Druhý výbor zabývá se elektrotechnikou a strojními pomůckami ženijního a telegrafního vojska. Má stanici světlometnou a zvukoměřickou.

Třetí výbor má telegrafní a signální výzbroj (radio). Je mu přidělena signální stanice.

Škpt. Gebauer v úvaze o měření tlaku pomocí crusheru počtářsky využívá zkrácení měděného válečku (crusheru) tlakem plynů v hlavní zbra-

ni. Úvahu dokládá počtářskými příklady.

Hlídkka stavební obsahuje náskry projektu budovy zemského vojenského velitelství v Užhorodě.

Hlídkka zenijní obsahuje recenzi článku dra Regeleho v Techn. Mitteilungen 1924 o krizi rak. vojska na Tagliamentu roku 1917. Pojednává o průlomu italské fronty rak. vojskem při 12. ofenzivě na Soči, jež této ofenzivě nemohlo využít proto, že nemělo po ruce mostních souprav. (Major Roczek.)

Mj. Ing. Mika uvádí z článku v Heerestechnik 1924 několik údajů o kloubovém, válečném mostě na 106 m rozpětí, k jehož zbudování však nedošlo.

Pplk. Ing. Syrový uvádí pravidla pro stavbu visutého franc. mostu, typu Gislard (Revue du génie 1923). Za 42 dnů postavili Francouzové tento most na rozpětí 60,00 m.

V hlídce automobilů uvádí škpt. Ing. Mayer čísla ze soutěže automobilů, poháněných generátorovým plynem ve Francii r. 1922 a 1923. Soutě-

žily vozy na 3,5 t a 5 t. Při klasifikaci, kde brán byl zřetel na nejmenší spotřebu paliviny, čistotu plynu a pravdělnost při třídění jízdy, zvítězil na prvním místě typ Renault.

Hlídkka zbrojní zabývá se otázkou mechanických zapalovačů s hodi-novým zařízením, jimiž se dnes, hlavně v Německu a Americe, snaží nahraditi nespolehlivé zapalovače časovací. Dnes, kdy těžké dělostřelectvo střílí na vzdálenost 12–25 km, hoří prach v zapalovači až 1 min. a tu odchylky v hoření, způsobené atmosférickými vlnami, vedly by k přílišným odchylkám (kpt. Tomský).

Mj. Ing. Hrbek píše o erosi hlavní kulometných účinkem tření střely a horkých plynů.

Bohatý obsah I. čísla doplňuje nově vřaděná hlídka chemické války (stať o hořlavínách), hlídka patentní o franc. patentě zařízení, umožňujícím střelbu proti letadlům a stručný, francouzsky psaný výťah z původních článků tohoto čísla.

Hájek.

Z CIZÍCH REVUI.

a) Revues francouzské.

Revue d'Infanterie.

Leden 1925.

Gén. Passaga: **Le combat. Ce que nous a appris la guerre.** Boj. Čemu nás naučila válka. — Důvody, proč útočné zbraně pěchoty předčí zbraně obranné. — Poučky válečné. — Prostředky, jak evičiti pěchotu v prolínání. Příklad, jak připraviti cvičení v průlomu fronty.

Cmdt. Gérin: **Une méthode d'instruction des cadres.** Výcviková metoda kádrů. Cvičení na mapě. Vypracování palebného plánu pěšího pluku v obranném postavení. Příprava cvičení. Cil. Volba terénu a thematic. Příprava těch, kteří budou cvičení prováděti, a toho, který je bude řiditi. Jak se cvičení rozvine. Provedení.

Cpt. Riniéri: **Une division française à la bataille de Dobropolič.** Francouzská divise v bitvě u Dobropolje dne 15. září 1918. Útok pluku (45.) na pravém křídle.

Cpt. Le Brigant: **Le tir courbe dans l'infanterie.** Střelba strmá u pěchoty. Dělostřelectvo zákopové. Moždř 58 mm a 150 mm. Úloha zákopového dělostřelectva a podmínky, za jakých ji lze splniti.

Lt. col. Lemaire: **L'habillement, le chargement et l'équipement du fan-**

tassin en campagne. Oděv, břemeno a výstroj pěšáka v poli. (Pokračování.) Rozdělení břemene. Jak je nositi. Soustavy výstroje.

Únor 1925.

Lt. col. Mollard: **Infanterie française, infanterie allemande.** Pěchota francouzská a německá. Poznámky k německé kritice francouzských metod týkající se Taysenova spisu „Matériel nebo morálka“.

Col. Etienne: **L'infanterie dans la „prise de contact“.** Ukoly pěchoty, když se dotkla nepřitele, předpokládaného v určité posici. Po theoretickém výkladu řeší autor úlohu na konkrétních příkladech.

Cmdt. Gérin: **Une méthode d'instruction des cadres.** Metoda výcviku kádrů (důstojníků a poddůstojníků). Cvičení na mapě. Vypracování palebného plánu pěšího pluku v situaci obranné.

Janet: **Attaques de la 48e division.** Útoky 48. divise ve dnech 18. a 19. července 1918 podle dokumentů historické sekce a podle zpráv svědků. Operace předběžné. Rozkazy k útokům. Útoky. Výsledky, příčiny úspěchu a poučení.

Lt. col. Clément-Grandcourt: **La tactique d'après-guerre et ses appli-**

cation au Levant. Poválečná taktika a její použití v Levantě. (Pokračování.) Pochody. Útvary pochodové. V rovině a v horách. Pochody noční a za mlhy. Rychlost pochodová. Kázeň a zastávky. Táboření. Hlídky. Tábor v horách.

Revue de Cavalerie.

Leden—únor 1925.

Col. Audibert: **Le poursuite de 1806, Jéna—Grammont.** Pronásledování roku 1806. U Jény využito vítězství jezdeckým Muratovým. U Grammontu (malé město belgické 30 km jihozáp. od Bruselu) v listopadu 1918 zastaveno jezdectvo dohodově příměřím, když mohlo využiti vítězství.

Cmdt. Henry-Couannier: **La cavalerie du corps expéditionnaire d'Égypte.** Jezdectvo expedičního sboru egyptského za války světové (1914 až 1918). Shrnutí turecké fronty palestýnské. Jezdecký sbor při pronásledování.

Lt. Foncaucourt: **Les Ancêtres de l'auto-mitrailleuse.** Předkové kulometů na autech: vůz egyptský, assyrský, perský a řecký.

Cpt. Stéfani: **Le nouveau règlement de la cavalerie allemande.** Nový předpis německého jezdectva. Organizace něm. jezdectva, předepsaná mírem Versaillským, a organizace podle německých předpisů. Užití jezdectva podle něm. předpisů. Bojové způsoby.

Engagements d'autos-mitrailleuses en 1918. Užití kulometů na autech v r. 1918 v defenzivě a ofenzivě.

Revue d'Etudes Militaires.

Č. 22. (15. I. 1925):

Le système fiscal français. Základní rysy a mechanismus nových daní přímých. (Dokončení v č. 24. z 15. února 1925.)

Revue d'Artillerie.

Leden 1925.

Col. Rougeul: **Combien y a-t-il d'avions futurs?** Matematická úvaha hlavního problému střelecké přípravy proti letounům: Je-li letoun v bodu A o v okamžiku, kdy střela opustila hlaveň děla, a známe-li dráhu, v níž se letoun pohybuje, i zákon jeho pohybu, určit

na této dráze bod A tak, aby se v něm letoun a střela setkaly.

Gén. Chailéat: **Écoles de tirs de groupements.** (Pokračování.) Studie o skupinové střelbě proti ustupujícímu a za ústupu bojujícímu nepříteli.

Cmdt. Z...: **Les concentrations de feux.** Soustředění palby.

Cmdt. Vauthier: **Introduction à l'étude du tir antiaérien.** Úvod do studia střelby proti letounům. (Dokončení.) Soustavy derivační. Metody střelecké, jejichž cílem jest určití příští bod letounu. Střelba na supponovaný pevný cíl ve vzduchu. Způsoby střelby: střelba přímá a nepřímá a jejich srovnání. Korréktce. Střelba vlastní.

Cpt. Courbis: **Précision des tirs préparés uniquement d'après la carte.** Přesnost střelby připravené jen podle mapy. Přesnost v donosnosti (chyby tabulek, počáteční rychlosti, topografické), přesnost ve směru.

Bulletin belge des Sciences Militaires.

Únor 1925.

Barthélemi: **Principes et méthodes de guerre dans la campagne Russo-japonaise.** Válečné zásady a metody ve válce rusko-japonské. Plány operační: japonský a ruský.

Jobé: **Le principe de la bataille.** (Pokračování.) Tažení r. 1915. Expedice dardanelská. Tažení italské a srbské. Operace na frontě západní.

Heirman: **Quelques considérations sur l'emploi du génie.** Několik úvah o užití ženie. Ženie jako zbraň. Práce destruktivní. Udržování a opravy komunikací. Speciální práce útočné a obranné. Ženie jako služba.

Dony: **A propos de l'instruction sur l'emploi des grandes unités.** Poznámky k předpisu o užití velkých jednotek.

Le compagnie de Minenwerfer. Rota minometná. (Podle německého předpisu.) Organizace německé roty minometné. Charakteristické vlastnosti. Kulomet samostatný. Způsob boje. Četa minometná.

Menzel: **Des éléments qui doivent nécessairement composer une relation historique militaire.** Prvky, z nichž se musí nezbytně skládati vojensko-historická úvaha.

b) Revues německé.

Schweizerische Vierteljahresschrift für Kriegswissenschaft. Ročník V. 1924.

Sešit 3.: Dr. Hans G. Wirz: **„Vom geistigen Kampf um die Wehrhaftigkeit des Schweizervolkes.“** (Pokračování.) Obsahuje válečné zkušenosti a nauky z dob prince Eugena a krále Fridricha II.

Autor rozebírá v tomto oddílu své obsáhlé studie služební předpisy švýcarského pluku Saconayova z let 1694 až 1697. — Gen. Horsetzsky: **„Die deutsche Führung in Frankreich 1914.“** Kritická studie o prvních německých operacích proti Francii. Studie je psána stručným, jasným slohem, vybave-

na dobrými náčrtý a zaslouhuje po-
výšimnutí. — Generál inž. Hauser:
**„Bewegung der Langgeschosse nach
dem Aufschlage“**; líčí teoreticky onen
jev, že střela (buď u zbraně ruční
nebo nevybuchlý granát), když vnikla
do jiného prostředí (země, voda, tělo)
se uchýlíje od původního směru a
změní též často svou polohu. — **„Aus
dem großen Krieg“**: Epizoda z bojů
na asijské planině, když byla rakou-
sko-uherská ofensiva koncem června
1916 zastavena. Vrchol hory Mte Ci-
mone, kterého se Italové 23. července
zmocnili a jehož nemohlo rakousko-
uherské vojsko útokem znovu dobýt,
byl vyhozen 23. září 1916 do povětří a
opětne rakousko-uherským vojskem
obsazen. Autor popisuje činnost sapérů
a podává podrobnosti útoku pěchoty po
výbuchu. Bylo použito celkem 14.200
kg různých výbušin; práce trvaly od
3. srpna do 23. září a započato s nimi
ve vzdálenosti 24 kroků od nepřítele.
Výbuch zničil vrcholek hory, utvořil
jámu 50 m průměru a 22 m hloubky
a zničil 1 prapor italského pěšího plu-
ku čis. 219. — Boelcke: **Rückwär-
tiges im masurischen Winterfeldzuge**.
Líčí poměry v etapním pásmu něme-
cké 10. armády na počátku roku 1915
u mazurských jezer. Popisuje terén,
postup 10. armády, průběh zásobování,
odsun raněných a zajatých, shromaž-
dování kořisti atd. — Merleker:
Die Tragödie einer Flotte podává záji-
mavá statistická data, z nichž některá
uvádíme: Německé válečné loďstvo
ztratilo ve světové válce celkem 560
jednotek (192 ponorek, 105 torpédovek,
30 mimonosek, 18 křižáků, 11 dělových
člunů, 6 pancířových, 2 bitevní křižá-
ky, 1 řadovou loď, 195 jiných). Dohodě
bylo vydáno 394 lodí válečných, z nich
jen 57 je dnes ještě upotřebeno; zby-
tek, v ceně asi 2 miliard zlatých ma-
rek, byl zničen. — Merleker: **Aus
den Blutzahlen des Krieges**. Uvádí
ztráty zdravotnického personálu a po-
čet úmrtí nemocí ve světové válce.
(Viz „Různé zprávy“ V. R., roč. VI.,
str. 80.). — Merleker: **Dies Haus
gehört der Nation**. Líčí americkou ka-
detskou školu ve Westpointu.

Sešit 4. Dr. Hans G. Wirz: **Vom
geistigen Kampf um die Wehrhaftig-
keit des Schweizervolkes**. (Dokončení.
Obsahuje válečné zkušenosti a nauky
z dob prince Eugena a krále Fridri-
cha II.). Organizace holandských švý-
carských pluků v letech 1697—1700.
Zvláštnosti švýcarských vojsk. Sro-
vnání tehdejších vojenských řádů. —
Gen. Horsetzsky: **Die deutsche
Führung im Frankreich 1914**. (Dokon-
čení.) Autor rozebírá podrobně bitvu
na Marně. — L. D.: **Pferd und Kraft-
antrieb in der neuzeitlichen Krieg-**

führung; problém automobilisace ar-
mád, zvláště dělostřelectva. — Ferd.
v. Lützow: **Aus dem großen Krieg**.
Epizoda z bojů v Karpatech. Boje střé-
leckého pluku č. 1 při postupu z kra-
jiny severně od Užhorodu přes horu
Veliký Bukovec, osadu Smerek k řece
Sanu, přechod přes řeku, boj o osadu
Sokolowa Wola a marné útoky na ru-
ské posice u Samboru. Doba od 3. do
21. května 1915. — Lüdecke: **Schul-
meister, Napoleons Meisterspion**. Živo-
topis Karla Ludvíka Schulmeistera,
nejznámějšího representanta Napoleo-
novy špionáže. „Le grand espion“ byl
původně podloudušník na Rýně, 1805
již gen. komisařem ve Vídni, 1806 dobyl
se 16 husary jako setník a pobočník ge-
nerála Savaryho města Wismaru, 1807
policejní prefekt v Královci, 1809 ve-
litel polního četnictva a policie s ti-
tulem „generální komisař armád“. Po
pádu Napoleonově byl 1815 Prusy za-
tčen a dopraven do pevnosti Weselské;
je neznámo, z jakých důvodů nebyl
jako mnoholetý špion popraven. Ze-
mřel v chudých poměrech ve stáří 83
let roku 1853. Do služeb Napoleonových
vstoupil roku 1805 ve Štrasburku; za
své úspěchy děkoval své bezpříkladné
odvaze, smělému, neohroženému vy-
stupování a umění, změnit rychle
svoje vzezření.

Militär-Wochenblatt, roč. 1924 (109).
(Ve výtahu.)

Seš. 19.—24: Plk. W. Wiktorin:
Moderne Kavalerie (pokračování, sešit
19.). — Úlohy jezdecka zůstanou zá-
sadně tytéž jako byly dříve; převzdu-
pohyblivá záloha vojevůdce, ostraha
boku a týlu, útočné podniky v bok a
týl nepřítelův (Raids); po vítězném
boji jest jeho úlohou pronásledovati a
zničiti nepřítele, a je-li vlastní vojsko
poraženo, zadržeti nepřítele a oběto-
vati se. Změní se jen způsob boje; je-
zdecko musí využití vždy palné zbraně,
kterouž je vyzbrojeno, nesmí se však
nikdy zřici boje koňmo, který jest a
zůstane i v budoucnosti jeho bojem zá-
sadním. — Autor nastiňuje zásady vý-
zbroje a výstroje jezdecka a jiných
útvárů jemu přidělených. — **„Militär-
politisches aus Sowjetrußland“** (seš. 20.);
stav armády a politická situace v ob-
dobí od 1. dubna do 15. září 1924. —
„Masse und Mensch“ (seš. 20.). Rozbor
nejnovější publikace známého autora
Kurta Hesseho: „Von der nahen Aera
der jungen Armee“ (Berlin 1924, Mitt-
ler und Sohn, cena 2 zl. m.). — Dr. r.
pol. Pantlen: **„Hochschulbildung
für die Offiziere der Reichswehr“** (seš.
20.). Německo nesmí podle ustanovení
versailleského míru zřizovati žádných
vysokých vojenských škol. Autor na-
vrhuje tedy, aby důstojníci nynější ně-
mecké obrany se stali řádnými poslu-

chači vysokých škol civilních a byli přinuceni se podrobiti i zkouškám pro dosažení doktorátu. — Humpel: „**Psychologie im Dienste der Wehrmacht und Sport**“ (seš. 20.) polemizuje proti článku „Surén“, uveřejněném v čís. 13. Militär-Wochenblattu, jehož autor tvrdí, že představený může nejlépe vyniknouti do duše vojina při pěstování sportu. — Npor. Dr. Boettiger: **Merkblatt über die Psychologie des Pferdes und ihre Bedeutung für die Dressur**“ (seš. 20. a 21.). Problémy výcviku koně, založené na jeho psychologii. **Technischer Rundblick** (seš. 21.): zmínka o novém přístroji k měření rychlosti střely v dělové hlavni (viz „Coast Artillery Journal“ 1924 duben); francouzská pobřežní děla s dolezností 150 km (viz „Naval and Military Record“ 1924, čís. 12); podkovy z duraluminia (viz „Army and Naval-Journal“ ex 25. května 1923); další vývoj útočných vozů (viz „Allgemeine Schweizerische Militärzeitung“ 1923 čís. 18); umělý kaučuk (viz „Auto-Technik“ 1924 čís. 9) atd. — Gen. v. Borries: **Das Kriegswerk des Reichsarchivs** (seš. 21. a 22.). Rozbor úřední publikace říšského německého archivu „Der Weltkrieg“. Gen. Zwehl: **„Das Protokoll für die Beseitigung der Kriege“** (seš. 22.). Objasňuje mezinárodní ženevské ujednání o zamezení válek. — Cochenhausen: **„Rußland strategische Aussichten im Jahre 1914“** (seš. 22.), podává vývody gen. Dobrovolského z časopisu „Vojna i mir“, čís. 16. — Inž. Heigt: **„Der Char 2 C“** (seš. 22.) Jeho tvůrcem jest franc. gen. Estienne, v roce 1916. — Popis a ocenění jeho výkonnosti. — Dr. Strasser: **„Der Artillerieverbindungsoffizier“** (seš. 22.); volba stano- viště a jeho úlohy. — **„Gedanken über eine allmähliche Mechanisierung der englischen Armee“** (seš. 23.). — Anglie hodlá poněkud přeměnit v armádě živý pohon na pohon motorový, a to asi v tomto pořádku: zásobovací trény (houseňkové vozy nebo automobily), trény praporů pěchoty (každá rota má býti vybavena motorovým vozem s vlečákem), polní dělostřelectvo. Naposledy mají býti nově sestrojeny pro pěchotu tanky, které by mohly ji doprovázet po jedné četě až do bitevní čáry. Peněžní náklad pro motorisaci armády má se částečně aspoň nahra- diti tím, že se zruší útvary jezdecké, jehož úlohy převezme letectvo a tanky. — Lanz: **„Les combats de nuit“** (seš. 23.). Rozbor studie francouzského podplukovníka Jéze, uveřejněné v „Revue d'Infanterie“ 1924. — **„Die Kriegserinnerungen Repingtons“** (seš. 24.), rozbor publikace: Repington: La première guerre mondiale. 2e volume. (Paříž 1924. Payot), obsahující období od léta 1917 do uzavření míru v červnu 1919.

— Jung: **„Die industrielle Mobilma- chung in Italien während des Welt- krieges.“** Rozbor studie podplukovníka Reboula, uveřejněné v časop. „Temps“ dne 20. list. 1924. Nejzajímavější jest: Kruppovy závody dodávaly Itálii děla již od r. 1906. Ve válce kvalita dodávek se zhoršila. Itálie počala sama vyrábět děla; v květnu 1918 bylo vyrobeno 1368 děl a tím veškeré ztráty nahrazeny. Výroba zbraní od roku 1915 neobyčejně stoupala; na př. v roce 1915 (1918) de- ně: pušky 600 (3300), kulometry 1 (40), střelivo pro pušky 1,4 mil. (3,4 mil.), střelivo pro dělostřelectvo 5000 (45.000) atd. — **„Regelung des Urlaubwesens bei Kriegen von längerer Dauer“** (seš. 24.). **„Bekämpfung der Ungezieferplage“** (seš. 24.) navrhuje impregnovati vseh- ny látky a tím zabrániti, aby se hmyz v oděvu a pod. neusazoval.

Allgemeine schweizerische Militär- zeitung, roč. 1924, seš. 21—26. (ve výta- hu) **„Über Instruktionsoffi- zierskorps“** (seš. 21, 22). Autor si stěžuje, že otázka doplňování, výcviku a upotřebení instrukčních důstojníků nebyla dosud nikdy ve švýcarské armá- dě řádně řešena. Ponechati občany v další službě a užívati jich jako cvi- čitelů nového mužstva je nevhodné a nespravedlivé; mimo to neodpovídá tento obyčej ustanovením cvičného řá- du, který praví, že instrukční důstoj- ník má pěstovati tradici a zdravé vo- jenské zásady ve vojště, má býti uči- telem důstojnického sboru a dáti jemu příklad všech vojenských ctností. Stu- die navrhuje, jakým způsobem bylo by lze docílití nápravy. — Plk Knapp: **„Die Landwehr nach der neuen Trap- penordnung“** (seš. 21). Ve Švýcarsku byla zreorganizována roku 1920 druhá výzva (t. j. Landwehr); její útvary (pluky po 2 praporech po 3 rotách) mají býti přiděleny pěším divisím. Autor nesouhlasí se zmenšením počtu prapo- rů (z 56 na 37) a ukazuje na závady, které mohou nastati při mobilisaci. — Maj. gen. St. Barth: **Sport und Solda- tenschulung**“ (seš. 21.) řeší tyto dvě otázky: 1. je možno, aby byl vojín sportovně vycvičen? Není, poněvadž není na to času. — 2. Má se tedy od sportovního výcviku upustiti? Nikoliv, ale spojití jej s „drillem“, t. j. s cepo- váním, nikoliv však podle vzoru prus- kého, nýbrž s porozuměním indivi- duality vojnovy. — Pplk. gen. štábu Keller: **„Gedanken zu einem neuen Exerzier-Reglement für die Infanterie“** (seš. 22.) obsahuje formální náměty pro nový cvičný řád švýcarské pěchoty; autor zabývá se jen výcvikem jedno- tlivce (nové povely, pochod, hmaty s puškou a pod.) a semknutého útvaru (přechod z různých formací). — **„Exer- cices de la 2ème Division renforcée**

(21.—24. September 1924) (seš. 23.). Úřední zpráva o cvičeních provedených v září 1924 sv. od Bernu. — Kpt. Sträuli: „Sanitätstaktik und neues Kampffverfahren“ (seš. 25.); průběh informačního kursu pro švýcarské důstojníky zdravotnictví. — Kpt. v. Tschärner: „Zur Frage des Exerzierreglements“ (seš. 25.) žádá, aby v novém cvičném řádu byl formální a

technický výcvik jednotlivcův oddělen od jeho taktického výcviku a podává jakýsi vzor, jak by bylo nutno nový služební předpis uspořádati. — Velitelství pěšího pluku čis. 24 podává své poznatky a náhledy, jakým způsobem lze činnost nepřátelského letectva zeslabiti („Das Verhalten der Truppe den Fliegern gegenüber“). —Xy—

LITERÁRNÍ PŘEHLED.

Literatura česká.

Legionářská literatura.

„Za svobodu.“ Obrázková kronika čsl. revolučního hnutí na Rusi 1914—1920. Vydává a obrázkovou část řídí leg. Otakar Vaněk. Hlavní spolupracovník br. Vojta Holeček. Za vrchní redakce br. R. Medka. Nákladem „Památniku Odboje“. Díl II. Československá brigáda 1916—1917. — První díl kroniky nadepsaný „Česká družina 1914 až 1916“ končil se odchodem našich družiníků s ruskou armádou do pinských močálů a upevněním nové fronty v Poleši koncem r. 1915. Druhý díl, či správněji druhá část prvního dílu (oba díly tvoří totiž jednu knihu a jsou také jako celek stránkovány, 841 str. 4°) počíná rozkazem pplk. Trojanova z 2. února 1916, jímž byla družina přetvořena na čsl. střelecký pluk. V dalším líčeny jsou osudy našich vojáků na frontě i politické poměry v zázemí, vznik brigády, vypuknutí ruské revoluce a konečně skvělé vyvrcholení první fáse bojové činnosti ruských legií v slavném boji u Zborova.

Bylo už řečeno v tomto sborníku, v referátě o první části kroniky¹⁾, jaké jsou přednosti tohoto záslužného legionářského podniku, jenž uskutečňuje první velké souhrnné vypsání našeho odboje v Rusku, prospěšné v nejjednodušším i v pozdějším badání vědeckému. Seriosnost, s jakou dovedl major Holeček, vlastní autor knihy, sebrati a použiti nejrozmanitějších pramenů i dosud vyšle legionářské literatury, a zejména ta okolnost, že vedle cenného materiálu fotografického jest i převážná část obsahu citací dokumentů, našich novin vydávaných v Rusku i řady různých pramenů archivních, zaručuje kronice trvalou cenu dokumentární.

Ve sporu Petrohradu s Kyjevem a

později v boji o orientaci Masarykovu a Dyrichovu, sympatie autorovy jsou cele na straně petrohradských a Masaryka (citován jest také téměř výhradně jen petrohradský „Čechoslovák“), přes to však jest respektováno také hledisko a postup tábora kyjevského. V kapitolách, které jsou věnovány organizační a bojové činnosti našich legií, nalezl autor nejdůležitější pole pro své líčení. Tu je ve svém živlu; bystrými posudky a rozbory vojenských situací upozornil na sebe již v Rusku, jako hlavní redaktor „Československého vojáka“ a „Československého deníku“. Řada namnoze zcela nových detailů, čerpaných z vojenských rozkazů, plukovních a rotových deníků, z pamětních knih i ze zápisů dobrovolců předvádí a rozvíjí před zraky čtenářů celou tu drobnou, ale nejvyšší obětavou a odpovědnou práci skromných hrdinů rozvědek, jejich život ve frontové službě i za klidu a oddechu v zázemí. Co zajímavých příběhů a poučných epizod dovedl autor vytěžiti z neznámého dosud archivního materiálu i ze soukromých pramenů bratří! Nechybí ani zvláštní kapitola o našich vojácích v armádě srbské a o bojích jejich v Dobružji. Za to poměry v zajateckých táborech, s tolika zajímavými varianty práce propagační a organizační a vůbec život zajatců, z nichž se postupem doby stávali vojáci revoluce, měly býti vylíčeny obsáhleji. Autor popisuje též odraz našeho domácího odboje v Rusku, všímá si souvislosti s ostatními složkami zahraničního hnutí, stejně jako celkové situace politických i vojenských poměrů mezinárodních, mnohde až s přílišnými podrobnostmi, jen aby obraz našeho osvobozenického hnutí byl dobře patrný na širokém pozadí událostí světových. O ruské revoluci píše ovšem autor také obsáhle, používaje nejvíce známé knihy Blokovy „Poslední dny carské vlády na základě nevýdaných dokumentů.“

¹⁾ Vojenské Rozhledy r. III., 1922, str. 656—7.

Závěrečná kapitola jednající o Zborovu, ličí jenom povšechný průběh boje 2. července r. 1917. Tu je, bohužel, celkový obraz rozpoltěn. Detaily, čerpané opět z původních pramenů, jsou položeny již do záhlaví nového dílu kroniky, jako „Fragmenty zborovské bitvy“. Na konci celého dílu neměly chybět orientační mapky pro obě části knihy a pak osobní i věcný rejstřík.

Holečkova kronika má také tu přednost, že jest i po stránce obrazové velmi pěkně a pečlivě vypravena. Kromě fotografií jest vyzdobena též devíti barevnými přílohami, reprodukcemi akvarelů legionářských malířů F. Pařelka, M. Smolky a J. Vlčka, jejichž náměty jsou čerpány ze života České družiny, ze zajateckých táborů a z obou bojišť zborovských, ze Zborova slovenského a haličského. Přidán je i vkusně vypravený pamětní list pro legionáře.

Svým obsahem i formou jest kronika cennou dokumentární knihou pro historii ruských legií i zajímavou četbou pro širší veřejnost.

U příležitosti jubilejních slavností I. pluku v Českých Budějovicích dne 7—9. června r. 1924, byla vydána nákladem pluku informační brožura „Deset let praporu pěšího pluku č. 1. Mistr Jana Husí.“ Stran 48. — Jádrem brožury, jež obsahuje zároveň program slavností a rozsáhlou část insertní, jest stručný nástin plukovních dějin od škpt. Tikala. Jelikož budějovické slavnosti platily především praporu prvního pluku, měla být věnována i v této brožure větší pozornost vlastním dějinám praporu, o němž je zmínka jen jedna, při svěcení v Kyjevě r. 1914. Naši veřejnost by jistě také zajímaly další osudy praporu, jak byl na příklad prapor zachráněn při známém přepadení u Zlatoustu 27. května 1918 a za dobrodružného pochodu přes Urál, nebo kdy a za jakých okolností byl odstraněn ze žerdi ruský orel a nahrazen husitským kalichem a p. Při svěcení praporu byla jeho přední, běločervená strana zdobena jen svatováclavskou korunou, znaky zemí byly doplněny později. I na jiných místech jsou menší nepřesnosti, jichž se mohl autor v oficiální plukovní publikaci vyvarovati, na příklad pojmenování pluku sv. Václava a j. Myslím, že špatná stylisace F. Turka, který v Kalendáři prvního pluku²⁾ podal ještě na Rusi první stručný přehled plukovních dějin, přispěla nejvíce k rozšíření legendy o svatováclavském pluku, ačkoli v legionářském tisku byl tento

omyl již několikrát vysvětlen. Historický přehled Tikalův končí návratem pluku do vlasti. Jako doplněk připojena jest kapitola kap. F. Nevěřila, jenž zachycuje v ní již dějiny nejnovější, po splnutí prvního pluku ruských legií s pěším plukem č. 91 (1. X. 1920) až do odchodu velitele pluku ppl. Kutlvašra koncem r. 1923. Úvodní kapitolu o Českých Budějovicích napsal V. Ambrož.

Při historii I. pluku nelze nevzpomenouti památky těch družinníků, vůči nimž byl osud i v smrti nejkruťší, jimž bylo souzeno, aby zemřeli jako mučenníci rukou katovou. Naše veřejnost neví o nich téměř ničeho a návrat jejich ostatků do vlasti zapadl bez většího ohlasu. Malou zmínku o nich přináší svrchu zmíněná Holečkova kronika. Vydavatel kroniky leg. O. Vaněk věnoval jim též samostatnou brožurku nadepsanou „Památky Antonína Grmely, první oběti boje za svobodu.“ Stran 16. Se 4 obrázky. V Praze (as v r. 1923). Nákladem vlastním. — Spisek jest napsán až příliš stručně podle vyprávění očitých svědků popravy, vykonané 12. prosince r. 1914 v polském městečku Wadowicích. Toho dne byli tam popraveni podle rozsudku stanného soudu 4. armádního etapního velitelství dva vojáci České družiny, Antonín Grmela a Josef Müller, zajatí Rakušany na rozvědce. Brožurku zakončuje neumělá, ale dokumentární básnička „Wadowice“, vyňatá ze zápisníku jednoho starodružníka.

Nákladem „Moravského legionáře“, jako devátý svazek „Přednášek“, vyšla brožura O. T. Hanuše „Marianovka“. (Z bojů ruských legií v západní Sibiři.) Brno 1924. Str. 32. S mapkou bojiště.

V našem vystoupení proti bolševikům v létě r. 1918 jest ještě dosti otázek, jež vyžadují bližšího a podrobnějšího vysvětlení. Nemíním tu otázky rázu politického, na jejichž plné objasnění bude ovšem nutno čekatí nejdéle — na př. vysvětlení politického pozadí nepřátelského postupu Moskvy proti našemu vojsku a p. — ale mám na mysli řadu velkých i malých událostí, odehrávajících se koncem května na železničních tratích východního Ruska a Sibíře mezi Rtiščevem a Irkutskem. Konkrétněji řečeno, jde o to, abychom nabyli jasněho obrazu, jak, kdy a za jakých okolností počalo se na každé stanici a u každého odděleného eselonu provádět známé usazení čeljabinských předpad z 23. května o jízdě „vlastním pořádkem“ do Vladivostoku. Jaký byl náš poměr k jednotlivým sovětům místním, jak se zachovaly tyto sověty k tajným rozkazům Moskvy a jak došlo k brannému konfliktu s námi. Víme, že v tom byly rozdíly značné.

²⁾ F. Turek, Kalendář 1. střeleckého pluku „Jana Husí“ na rok 1919. — Jekatěrinburk 1919.

Brožura O. Hanuše, bývalého velitele šestého Hanáckého pluku, znamená aspoň první krok ku poznání historických událostí, jež způsobily naše hranné vystoupení na stanicích sibiřské dráhy západně od Omska a jež měly rozhodující význam pro celou střední skupinu čeljabinskou i pro vojensko-politické vedení, soustředěné v „Prozatímním výkonném výboru“. V úvodní kapitole jest nejprve naryšována všeobecná situace našeho vojska před vystoupením, poté líčí se, kterak došlo 25. května k přepadení dvou vlaků šestého pluku u Marianovky, 40 verst západně od Omska a jaký byl průběh mírového vyjednávání s omským sovětem. Autor užil tu vhodné citátů z různých, dosud málo známých bolšev-

ckých projevů a ukázal též na politiku francouzské mise, pracující horlivě, vyjednáváním i hrozbami vůči našemu vojsku, o smír se sověty. Následuje nový, velký boj u Marianovky, jenž byl zahájen nástupem skupiny por. Syrového (dva prapory 6. pluku a několik rot 2. pluku) 4. června a skončil se po dvou dnech plným vítězstvím, pádem Omska. Poslední kapitola jedná o významu marianovských bojů.

Vzhledem k veliké důležitosti jak prvního boje 25. května, tak i dalších událostí, vrcholících v přerušení mírového jednání, a v novém vítězném boji 6. června, zasloužila by Marianovka, aby byla v brzké době zpracována co nejdůkladněji a nejpodrobněji.

F. Steidler.

Cizí literatura vojenská.

a) Francouzská.

Marcel Devouges: **L'Avènement des Armes Automatiques.** Paris, Charles Lavauzelle, 1925, 8°, str. 290. — Přísti automatických zbraní! Autor nemohl jistě včasněji přijít se svou knížkou než dnes, kdy na všech stranách, kde se vážně diskutuje otázka, jak racionálně vybavit vojsko zbranemi, zdůrazňuje se význam automatických zbraní. A jistě nikoli neprávem, poněvadž mohutná síla palebná jest neobyčejnou oporou síly mravní. To je také jeden z výtečků světové války, poněvadž, jak známo, před válkou světovou mohutnost účinku automatických zbraní byla většinou zneuznávana. Dnes, kdy tyto zbraně dosáhly značné dokonalosti, kdy stále a stále objevují se nové typy této zbraně za účelem vyhovět zvláštním úkolům a požadavkům, jest nezbytné seznámiti se s těmito pokroky zvláště zástupcům vojenského stavu. A v té příčině nutno uznati, že dílo Devougesovo vyhovuje dokonale po všech stránkách. Jest psáno jasně, vybaveno četnými schematickými obrázky a podává látku nezbytnou přehledně. Není to encyklopedie, která by o všech modelech známých podávala zprávy technické, historické a statistické, nýbrž — jak praví sám autor v předmluvě — cílem knihy jest podati formou didaktickou zásady a všeobecné ideje, ukázati na vývoj a na nejzajímavější aplikace a dáti tak popud k přemýšlení a studiu všem, kteří se zajímají ať již z pouhé zvědavosti nebo z důvodu odborného zaměstnání o vojenské otázky a vědecké aktuality. Autor snaží se všude, aby svým výsledkům dal směr praktický, což je předností knihy, zpracované na základě osobních zkušeností a odborných inženýrských znalostí.

V úvodu zmiňuje se autor o pokrocích dosažených v palebné rychlosti od doby, kdy vynalezeny byly ruční zbraně, o důležitosti této rychlosti pro zbraně budoucnosti a odmítá důvody těch, kteří se ještě dnes staví proti všeobecnění automatických zbraní.

V první části studuje autor hlavní mechanismy, příslušné aparáty, palebné podmičky a různé kategorie automatických zbraní, vybavení střelivem, dopravu materiálu a organizaci střelecké výstroje.

Druhá část věnována jest vývoji zbraní automatických, jejich dějinám od prvního vzniku až do r. 1914 v kapitole první, kde podrobuje úvaze neméně než 54 různých modelů; v druhé kapitole sleduje autor automatickou výzbroj za války světové (1914-1918) všech válečných velmocí, shrnuje všechna hlavní zdokonalení a zavedení zbraní nových (více než 20 nových modelů); v kapitole třetí konečně vykládá situaci dnešní a podává výhledy do budoucnosti, v nichž charakterisuje hlavní tři kategorie automatických zbraní: kulomety letadlové, protiletadlové a zbraně automatické proti cílům pozemním, pěchotě a jezdecku, budoucí organizaci jednotek a výcvik. Na konci připojena jest tabulka různých zbraní automatických, jak se chronologicky vyvíjely a vznikaly, a alfabatický index, který v díle toho druhu má důležitý význam.

Wf.

A. Thomazi: **La marine française dans la grande guerre (1914-1918). La guerre navale dans la zone des armées du nord.** Paris, Payot, 1925, 8°, str. 263, 12 fr. — Hlavní úlohou francouzského loďstva v okolí Calais bylo především zabezpečiti pro úžinu transport anglického vojska, které šlo bojovati do

Francie, chrániti dopravu materiálu a zásob pro spojenecké armády a francouzský národ. Tomuto úkolu dostalo francouzské loďstvo skvěle. Více než 6 milionů mužů bylo dopraveno přes úžinu bez jediné ztráty, více než milión raněných a nemocných bylo převezeno zpět do Anglie, více než 25.000 transportů bylo vypraveno z Anglie do Boulogne nebo Calais (z nich nedošlo toliko dvanáct), 150.000 lodí obchodních přepulo kanál, asi 50.000 jich vykonalo cestu podél pobřeží francouzského a z toho velikého množství bylo potopeno ponorkami, minami nebo nehodou ne více než 60. K tomu budíž podotčeno, že nepřítel učinil všechno, aby zabránil této dopravě nebo ji porušil; a na její pravidelnosti závisel přece podstatně úspěch spojenců. Německé ponorky podnikaly marné útoky a položily 3000 min do francouzských vod, ale jejich snahy se rozbíjely o obezřetnost a bdělost strážných a hlídkových lodí francouzských. Loďstvo francouzské v těchto vodách musilo se omeziti na přímou ochranu a nemohlo ve válce ponorkově vyvinouti celou svou sílu. Dobytí znovu belgických přístavů, což prakticky znamenalo dobytí celé Belgie, bylo možno teprve r. 1918. Byly tedy tyto přístavy jen bombardovány z moře, což mělo svůj význam a prospěch, jako je vůbec prospěšné všechno, co škodí nepříteli. Bombardování bylo by však musilo býti častější, aby se jím mohlo docílití značnějších výsledků. Bylo to také velmi nebezpečné a nesnadné. Bombardování s letadel bylo mnohem účinnější a to také přinutilo Němce opustiti Ostende a Zeebrugge, v nichž byly základny německých ponorek. Blokáda belgických přístavů byla provedena zprvu na velikou vzdálenost, později na kratší, ale svou pravou působnost neměla. Německé ponorky nebyly jí zadrženy. Bylo nutno čekatí až do prosince roku 1917, kdy Angličané disponovali minami stejně hodnotnými jako Němci. Kdyby je byli vyrobili dříve a ve velikém množství, byly by tyto miny měly veliký vliv na vývoj ponorkové války. Také lodí všeho druhu nebylo dosti, což bylo velikou výhodou pro Němce. Podle konvence z r. 1913 nesmělo francouzské loďstvo míti v řečeném pásmu více než šestinu svých lodí a síly francouzské byly asi třetinou sil anglických. Bylo přirozené, že admirál francouzský se podřizoval admirálu anglickému a že omezoval svou iniciativu jen na ochranu místní, kterou mohl zabezpečiti vlastními prostředky. Nicméně však loyality a bojové souřadnosti nemohlo býti nikdy úplnější a dokonalejší. Byla tu vzájemná důvěra, a francouzský velitel vždy dával svému kolegovi anglickému všechny své prostředky k dispo-

sici bez jakékoli obmyslné tendence. Stejně námořníci pomáhali armádě pozemní, co mohli a dovedli, jako důstojníci armád pozemních i námořních pracovali ruku v ruce k společnému úspěchu.

Je radostí přečísti si knihu Thomaziho, který epickým slohem líčí svrchu zmíněné události od prvního okamžiku: soustředění a rozčlenění sil, ochranu pobřeží, počátek války ponorkové, součinnost s armádou pozemní, bombardování přístavů, zápas o vládu ve vzduchu, jednotlivé šarvátky na moři, až do posledních měsíců světové války. Na konci připojeny jsou zajímavé přehledy: chronologická tabulka hlavních velitelství, složení námořních sil a námořních služeb v pásmu severních armád, seznam námořních jednotek, seznam potopených lodí francouzských válečných a obchodních, seznam potopených nebo zajatých německých ponorek a alfabetycký index v díle citovaných lidí a osob.

Wt.

Georges Dubarbier: *En Sibirie après l'armistice*. Paris 1924. Edition de „La nouvelle revue“, str. 160.

Autor, důstojník štábu generála Janina, snaží se vyličiti události v Sibirii po uzavření příměří, jichž se sám jako člen francouzské mise zúčastnil. Popisuje dlouhou pouť oceánem, nekonečnými kraji sibiřskými, všímá si rázu měst a jich obyvatelstva, charakterisuje ruské uprchlíky, plnící všude nádraží sibiřské dráhy a uvádí čtenáře do Omska, sídla sibiřského guvernéra. Kolčaka. Krátce mastíňuje dějiny panství Direktoiru, nastoupení Kolčakovy vlády, zmiňuje se o bezcennosti většiny jejich ministrů a nerozváznosti ruského generálního štábu, neopomene nikdy vyzvednouti slabé stránky jednání ostatních spojeneckých misí a chválí diplomatické schopnosti šefa francouzské mise, jemuž bylo svěřeno vřehní velení nad čs. legiemi. Pro tyto má autor úctu a obdiv. Vypráví o jejich statečnosti a ukázněnosti, líčí jejich původ a život v nich. Jen vysokou úrovní celku si vysvětluje, že nejen při vzájemném oslovování bratře, ale i při opravdu bratrském poměru představených k podřízeným byla v legiích nejprísnejší kázeň. Bystrost a inteligence francouzského vojáka a vytrvalost a důkladnost německá, tvoří z legionářů ideální vojsko. Zmiňuje se o jejich hrdinných bojích a pozdějších neoceníitelných službách při hlídání transsibiřské dráhy. Jen jich osražití svědomitostí podařilo se udržeti provoz na této jediné tepně sibiřského života. To Kolčak a jeho vláda slepě podceňovali a ve své nenávisti nazývali legionáře dobrodruhy, agenty, vykořisťovateli bídý ruské. A právě tuto nenávist k legiím ve-

dle neshody s atamanem kozáků Semenovem pokládá autor za největší chybu Kolčakovy vlády a příčinu jejího pádu. Je přesvědčen, že by nejen situace sibiřská, ale i situace celé Evropy se jinak byla utvářela, kdyby bývalo svěřeno velení jedinému veliteli, cizinci, jenž by cílevědomě sjednotil vojsko ruské, kozácké, spojenecké i československé, na frontě uralské. Byl by se spojil s armádou Denikinovou na jihu, a s armádou postupující od Archangelska na severu a snadno pronikl k Moskvě a tak porážkou rudé armády byl by zničil i rudou diktaturu. K úloze této byl Direktorem předurčen šéf francouzské mise, ale nastoupením vlá-

dy Kolčakovy padla tato myšlenka. Čs. legie byly odvolány z fronty uralské, aby chránily transsibiřskou dráhu, a osamocené vojsko ruské po několika lokálních úspěších bylo nuceno ustupovati. Nespokojenost s vládou Kolčakovou v Sibíři vzrůstá, a když byla tato nucena opustit Omsk, propuká vzbouření a Kolčakova vláda padá. Autor zůstává dále s gen. Janinem, líčí sibiřské léto a odjezdem končí své vypravování.

Kniha nijak se nesnaží kriticky a odborně vojensky rozebíratí události sibiřské, jsou to spíše paměti poutavě vyprávěné a pro nás zajímavé názorem autorovým na naše legie. Let.

b) Srbská.

Kapitán Branko T. Vučan: **Mitraljez Švarcboze M 7/12**, Sarajevo 1924, nákladem Ministerstva vojska a námořnictva, stran 134, obrazů 97, příloh 5.

Autor rozdělil celou práci na úvod a 12 částí. V úvodu podává základní princip konstrukce zmíněného kulometu.

Obsah jednotlivých částí:

Část první: Popis kulometu:

- a) nepohyblivých součástí;
- b) pohyblivých součástí.

Část druhá: Rozkládání a skládání kulometu.

Část třetí: Vzájemná činnost a úloha kulometných součástí.

Část čtvrtá: Závady kulometu a jejich odstranění:

- a) původ jejich,
- b) jejich odstranění.

Část pátá: Popis podstavce:

- a) obyčejného,
- b) pro střelbu proti letadlům.

Popis štítu vz. 7/9 a vz. 17.

Část šestá: Popis výstroje:

- a) kulometného
- b) soumarského
- c) státního.

Část sedmá: Popis střeliva:

- a) bojového
- b) světélkujícího
- c) pro cvičení
- d) pro zápalkovou střelbu
- e) cvičného.

Část osmá: Konservování a čištění kulometu a jednotlivých součástí.

Část devátá: Prohlídka kulometu:

- a) prohlídka při příjmu zbraně
- b) mimořádná prohlídka
- c) prohlídka soumarského výstroje.

Část desátá: Doprava kulometu a veškerého výstroje.

Část jedenáctá: Výtah všech soustavných částí kulometu, podstavce, štítu a nosného sedla vz. 7.

Část dvanáctá: Veškerá data konstruktivní i taktická o kulometu, štítu, střelivu a zatížení jednotlivých soumarů.

Práce tato je důkladná a podrobná. Může se jí dobře užít jako příručky pro školy a kursy poddůstojníků i důstojníků.

Práci právě tak důkladnou a podrobnou je od téhož autora: **Mitraljez Sent Etien M 1907/15**, Sarajevo 1924, nákladem Ministerstva vojska a námořnictva, stran 123, obrazů 72, příloha 1. Bn.

c) Německá.

Handbuch der ärztlichen Erfahrungen im Weltkrieg. Band V. Augenheilkunde. Vydal za spolupráce odborných autorů prof. dr. Theodor Axenfeld, přednosta oční kliniky na universitě ve Freiburgu.

Sestavením tohoto oddílu byl pověřen známý okulista, současně výborný paedagog, autor velké učebnice očního lékařství, která došla rozšíření světového.

Jako v jiných odvětvích, tak i v očním lékařství nahromadila válka mnoho materiálu, takže lékařům okulistům bylo možno získati značnou zkušenost i praxi. U nás jest ve smutné památce italská fronta na Soči, kde povaha půdy způsobovala zranění v obličejí deformovanými střelami a střepinami kamenů, majíc často v západě nenapravitelné devastace na oku a konečnou slepotu.

V knize o válečných zkušenostech okulistických možno mluvit o těchto tematech:

1. O požadavcích, jaké se za války kladou na jednotlivce, má-li jeho ostrost zraková vyhovovati jednak službě vůbec, jednak určitým speciálním odborům služby.

2. Zranění oka a jeho adnex, chirurgická činnost okulistů ve válce.

3. Jaký vliv měly interní, zvláště infekční choroby na ústrojí zrakové.

4. Jaký účinek měly nové bojové prostředky, na př. bitevní plyny.

5. Optické přístroje na korigování vad vzniklých válkou.

6. Jak bylo postaráno o ty, kteří válkou přišli o zrak.

V tom smyslu vyznívají články v tomto svazku obsažené, jež uvádím:

Prof. dr. Theodor Axenfeld: Služba očního lékaře ve vojstě.

Štábní lékař prof. dr. Wilhelm Gilbert v Mnichově: Činnost očního lékaře v bitevní čáře a v polním lazaretě.

Doc. dr. Arnold Löwenstein v Praze (nadlekař v záloze): Zranění oka ve válce horské.

Prof. dr. Curt Adam v Berlíně: Mechanika a účinek střel ručnicových a koulí šrapnelových při poranění oka a jeho okolí.

Prof. dr. Bruno Fleischer v Erlangách: Poranění oka explozivními střelami a tlakem vzduchu.

Prof. dr. Adolf Jess v Giessenu: Zranění oka účinkem plynů, popálením a chemickými prostředky.

Prof. dr. Franz Schieck v Halle n. S.: Jak se zabráni ve válce sympatické ofthalmii.

(Sympatickou ofthalmii vyrozumíváme onemocnění oka druhého, převedené z onemocnění oka sousedního)

Prof. dr. Albert Peters v Rostocku: Infekční choroby spojivek ve válce světové (Trachom, kapavka, difterie atd.).

Prof. dr. Arthur Birch-Hirschfeld v Královci: O hemeralopii (noční mlze) v poli.

Prof. dr. Martin Bartels ve Frankfurtě n. M.: Oční nemoci při všeobecných chorobách v poli (tyf. paratyf. úplavice, cholera, skvrnivka, nakažlivá žloutenka Weilova, horečka návratná, volýšská, horečka z papatačů, difterie, chřipka, ztrnutí šíje, zánež plic, spála a spalničky, kloubový hostec, nemoci rheumatoidní, sepse, furunkulosa, prášivina, lues, kapavka, tuberkulosa, přepřacování, otravy atd.). V této stati je sneseno zvlášť mnoho zajímavého materiálu z rozhraní lékařství interního a očního.

Prof. dr. Hans Oloff, generální lékař námořnictva v Kielu: O psychogenních a funkcionálních poruchách očních v poli. Pojednává o chorobách

stojících na rozhraní mezi neurologií a okulistikou.

Prof. dr. Emil Krückmann v Berlíně: Oslepnutí ve válce a péče o slepce válečné.

Prof. dr. Arthur Brückner v Jeně: O střeleckých brýlích.

Prof. dr. Gustav Greef v Berlíně: Ochranné brýle a ochranné prostředky pro oči.

Prof. dr. Martin Zade v Heidelbergu: Oslnění ve službě letecké.

Soukr. docent dr. Paul Watzold v Berlíně: O schopnosti k službě vzhledem na ostrost zrakovou a refrakci podle válečných zkušeností.

Ve druhém, speciálním oddílu jsou tyto články:

Prof. dr. Wilhelm Uhthoff ve Vratislavi: Poranění centrálních drah optických a zrakového střediska při střelných ranách hlavy, jmenovitě záhlaví.

Prof. dr. Alfred Bielschowsky v Marbuce: Poruchy v okohybném aparátu jakožto válečné poškození.

Prof. dr. Ernst Hertel v Lipsku: Zranění oka cizím tělesem.

Prof. dr. Richard Cords v Kolíně n. R.: O průstřelech a zástřelech očních.

Prof. dr. Hermann Kuhnt v Bonnu: Plastické operace na víčkách a spojivce u poraněných.

Prof. dr. Adolf Gutmann v Berlíně: Současná zranění očníce a dutin sousedních.

Prof. dr. Otto Schnaudigel v Berlíně: Oční protesy u válečných poškozených.

Většina z těchto článků zasluhuje zevrubného rozboru odborného, což se stane na jiném místě v časopise odborném. Zde ve všeobecné revui vojenské chci aspoň vytknouti některé věci, které zajímají vrstvy širší.

Jsou to především optické pomůcky, které jsou dvojího druhu: ochranná zařízení pro oči zdravé, brýle a dalekohledné aparáty pro oči nemocné. K prvé kategorii počítají se brýle mřížové, šterbinové, masky mřížové, kteréž mají za účel chrániti oči od úrazu. Od oslnění sluncem nebo reflexem sněhovým ochraňují oko barevná skla, jež zachycují škodlivé paprsky a oslabují světlo. Za zvláště škodlivé platí paprsky ultrafialové, které nemají sice účinku optického, nejsou viditelné, ale působí chemicky jednak na sítnici, jednak na přední části oka, v nichž jsou absorbovány. Ve článku Richarda Greefa doporučují se jako ochrana proti intenzivnímu světlu slunečnímu skla kouřovitě šedá, proti oslnění reflexem sněhovým skla: Euphos, Enixanthos a sklo hallavské. Pro letce k hledění do světla modrého pozadí doporučují se brýle v komplementární barvě k nebeskému

azuru. Takové brýle byly navrženy Löwensteinem, který svá zkoumání publikoval v roce 1919 v časopise „Klinische Monatsblätter für Augenheilkunde“ ve Stuttgartě. —

Pokud se týká optických přístrojů pro slabozraké, spočívají tyto na principu, aby snížená ostrost zraková byla vyvážena zvětšením obrázku vzniklého na sítnici. K tomu se upotřebují buď jednoduchá skla konvexní, nebo zvláštní dalekohledné lupy, které se drží v ruce nebo připevňují před oko jako brýle.

Zajímavý jest pro naše čtenářstvo článek Löwensteinův o poškození oka ve válce horské, ježto autor působil po dobu delší jednoho roku na jihozápadní frontě v Julských Alpách. Ze 6100 chirurgických případů připadalo 8%, to jest 488 na zranění oka, k tomu přistupují ještě ostatní případy okulistické vzniklé jinak nežli poraněním,

v celku 746 případů očních. Poranění vznikala hlavně při dělostřelbě, ježto kamenitá půda podporovala vznik úlomků, které v podobě drobných zrn vnikaly do oka.

Také v německé armádě byli postupem času odváděni ke službě vojenské lidé méně schopní, jak v ohledu jiném, tak i vzhledem k ostrosti zrakové. Německá armáda měla tři značky: k. v. = schopnost pro službu polní, g. v. = schopnost pro službu posádkovou, a. v. = schopnost pro službu pracovní. Lidé se zrakem normálním byli vybíráni za pozorovatele, střelce atd. Pro pěchotu pokládala se za dostatečnou ostrost zraková poloviční; pro službu posádkovou stačila $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{4}$; požadavky pro službu pracovní byly patrně velmi nízké, neboť odborníci prý byli za jedno, že ostrost zraková určená zlomkem $\frac{1}{10}$ nebo ještě nižší již nevystačí.

Dr. V i n a ř.